

Per què els ponts trencats i aquesta portada que indica desavinences entre Espanya i Catalunya? En realitat és una autobiografia seva fins a la sortida del PP.

—Sí, és una referència d'actualitat perquè l'explicació a la situació actual, crec jo, és el trencament dels ponts creats entre el 1976 i el 2000, i que explico al llibre.

—**L'any 2000?**

—L'últim pont és el pacte del Majestic entre CiU i PP –del que jo conec, eh.

—**I el primer?**

—El primer és el pacte entre Fraga i Pujol l'any 1976, al restaurant José Luis de Chamartín, molt prop del Bernabeu. El pacte simplement va ser que Pujol els ajudava amb la transició i nosaltres buscàrem una solució al tema català. Pujol va accedir però va demanar més precisió en el compromís sobre la qüestió catalana. Doncs digue'm què vols, li va respondre Fraga. I Pujol va dir "vull l'Estatut de Núria". Fraga s'hi va pensar i li va proposar un escenari de futur: "Suposem que, a Manresa, per exemple, surto al balcó de l'Ajuntament –la gent és a la plaça– i jo els explico que es farà una transició a la democràcia i quin serà el procés. I vostè –li diu a Pujol– serà al meu costat i referendarà, amb la seva presència, que dóna suport a aquesta acció que estem presentant". I el Pujol li va dir que "d'acord". Va ser quan Fraga va començar a treballar sobre la idea de la Mancomunitat de Prat de la Riba. El Jordi Amat, a *La Vanguardia*, ho explicava fa unes setmanes. Això és el que es va forjar en aquell moment i va morir tres mesos després, quan Suárez va fer Govern i Fraga va deixar el ministeri [de Governació].

—**Quin és el segon pont?**

—La Constitució. Quan Pujol col·loca el concepte de nacionalitat dins de la Constitució gràcies a una transacció amb el Suárez. Però el Suárez li fot la putada que reconeix regions i nacionalitats però no especifica quines són unes i altres i ho deixa tot penjat. Això es remata amb l'operació Tarradellas, que restitueix la legitimitat històrica de la Generalitat i les seves institucions. Aquest és el pont més sòlid però se'n va en orris el febrer de 1981, el 23-F. I el 1996 arriba el pacte del Majestic.

—**El tercer pont, segons vostè.**

—Exacte. El Majestic funciona meravellósament bé durant quatre anys. Els

MANUEL MILIAN MESTRE

«Hi ha una mena de 'vendetta' històrica dels castellans»

El morellà Manuel Milian Mestre (el Forcall, Ports, 1943) publica una biografia personal i política, *Els ponts trencats* (Pòrtic). Explica el seu paper en la fundació d'AP –i després al PP– i els ponts d'entesa entre Espanya i Catalunya que es van trencar poc després de ser edificats.

*Entrevista d'Àlex Milian
Fotografies de Jordi Play*

catalans accedeixen als llocs de direcció de les grans empreses nacionals...

—Diu al epíleg “ningú no em dissuadirà de creure que amb homes clau en el Govern de Madrid, com Miquel Roca i Junyent o Josep Antoni Duran i Lleida, les coses no haurien evolucionat tan maldestrament i lamentablement després de les eleccions generals de 2000, quan Aznar s'emborraxà de majoria absoluta”.

—En aquell moment hi ha el gran error del Pujol: no deixar que Roca o Duran entren al Govern espanyol. És un error perquè és contradictori amb el que ell volia. Pujol no era independentista en aquell moment: no se'n declara fins el 2011. Ell era un estadista d'Espanya i vol pujar el nivell de Catalunya al màxim. I el fet que no vulgui participar en el Govern és contradictori. Ni Roca ni Duran poden entrar en el Govern i les influències s'acaben limitant a un senyor oportunista –en el bon sentit de la paraula–

que es diu Josep Piqué –i la Birulés i en Farreras, cap d'ells amb vinculació al PP. Amb aquells dos senyors al Govern [Roca i Duran], el PP no haguera fet la política que va fer i el PP no s'hauria vist abocat on és ara. De fet, l'únic que va intentar evitar això va ser en Piqué i va sortir malparat.

—Calen catalans a Madrid perquè els Govern entenguin Catalunya?

—Aznar és un paio molt castellà de pedra picada, de “mi palabra es mi palabra” –cosa que em sembla bé perquè els polítics han de tenir paraula–, però sense prou elasticitat per entendre el problema català. Ell tenia una certa visió de Catalunya perquè el seu avi li havia explicat el problema català, tot el merder de *La Vanguardia*, etc., i, per això, una estima teòrica a Catalunya a través del seu avi. Però no tenia un gran coneixement del problema català, com sí que el tenia Fraga. Jo li explicava coses, l'orientava i li feia informes però ell no

els feia circular. Fraga s'ho empassava i ho digería, però Aznar, no. Jo vaig tenir un xoc molt fort amb ell.

—Per què?

—Pel català a les escoles. Aznar ens va convocar a Madrid per parlar sobre el tema; el Cuní ho va saber i em va trucar a primera hora del matí per demanar-me l'opinió: “La meva posició no té cap dubte –li vaig dir–: a mi m'han ensenyat el català des de petit; a casa meua tots parlaven català i per a mi el català és un problema de consciència. Per a mi, el català és la mare”. L'Agència EFE va fer ressò d'aquelles declaracions i li van arribar a Fraga. Em va trucar i em va demanar si era exactament això el que pensava. I jo: “Sí”. “I defensaràs això a la reunió?”, em va preguntar. En dir-li que sí, em va dir que hauria de mantenir la meva posició fins a les últimes conseqüències. I això vaig fer. Aznar es va empenyar. “Què vol dir això que el català és un problema de consciència”, em demanava. “Un problema de consciència –deia ell– és avortament sí o avortament no, però no la llengua”. Li vaig dir que estava en total discrepància perquè la llengua és la cultura i la cultura és la identitat. I li vaig recordar que jo era fundador del partit. Aznar es va empenyar com una mona. La Dolors Montserrat m'anava dient: “L'has espifiada. T'has jugat la carrera”. “M'és completament igual”, li vaig respondre. Aznar no va entendre mai, mai, mai el problema català.

—La seva llengua, cultura i identitat era una altra.

—Aznar tenia la idea castellana i castellanista de “nosaltres hem fet el Govern; nosaltres hem fet l'Imperi i nosaltres hem fet Espanya i Espanya s'expressa en castellà”. En canvi Fraga tenia la idea que el gallec és el gallec; el basc és el basc i el català, el català i s'havia de respectar. Per això ell acaba aplicant a Galícia el mateix procediment de normalització que aquí de Catalunya. És molt diferent la sensibilitat d'un i de l'altre.

—Després d'Aznar, amb Rajoy no millora res.

—Van a pitjor. Quan Aznar explica per què opta per Rajoy i no per Rato, diu clarament que Rajoy “per la seva actitud davant dels nacionalismes.

—Tot i ser gallec.

—Sembla una paradoxa. Rajoy és gallec nét d'un galleguista. Ja té pebrots. →

→ I Fraga és mig galleg i mig basc. Sovint, en la personalitat de Fraga, que és dicotòmica, pesa més la part basca i per això és expansiu i té afany de protagonisme. Com és basc, Fraga necessita explicitar. En canvi, Rajoy és completament galleg i s'ho empassa tot cap a dins i no vol intervenir. Per això Fraga em diu dues vegades que Rajoy no serà el seu successor “porque siendo gallego no habla gallego y porque no gana las elecciones ni en su pueblo”. Al llibre ho explico: m'ho va dir dues vegades al restaurant Vilas Viejo.

—Com s'entén la inactivitat de Rajoy davant del procés català?

—No s'entén perquè qualsevol que tingui una visió per a Espanya sap que Espanya té dos o tres problemes nacionals per resoldre. Aleshores una persona elementalment intel·ligent ha d'entendre que nosaltres tenim una mentalitat mediterrània diferenciada de la castellana —si ha estat registrador de la propietat a Santa Pola, Déu meu!—, i tenim una tradició històrica distinta de la castellana; i que el segle XVI s'unifica formalment però no s'integra fins el 1714. Per tant, has de saber que Espanya és un mosaic, un trencadís de Gaudí. Aquesta visió plural d'Espanya, Rajoy no la té. Aznar, una mica. Aznar tenia la percepció, però no la consciència. Percebia que hi havia pluralitat però no tenia la consciència de la pluralitat. Mariano ni la percep. I quan té un problema complicat, Rajoy té aquesta reacció d'“Ai, quin embolic”. I l'embolic

“Ximo Puig busca una avinentesa amb Catalunya perquè entén que és un element enriquidor”

durarà perquè ell no s'hi enfrontarà. Això ho ha fet amb tot. El problema català li ha crescut com un fantasma i l'ha desbordat. D'una banda perquè no té ganes de mullar-se i d'una altra perquè ha estat mal aconsellat.

—Per qui?

—A la Moncloa hi ha tres o quatre catalans que no han donat el to...

—En Jorge Moragas...

—En Moragas, l'Ayllón, en Senillosa i en Jorge Fernández, que és íntim amic d'ell. Crec que tots l'han enfocat malament. I, si ell ja no era propens a posar-s'hi i els altres també li diuen que no s'hi fiqui, perquè això serà llarg i es neutralitzarà tot sol per les tensions entre els propis catalans, doncs ell ja no fa res. L'han espifiada.

—En cinc anys s'ha triplicat el nombre d'independentistes.

—El que fa Catalunya no és un raonament, és una emocionalitat desplegada. I a les emocions no se les combat amb idees ni amb raons sinó amb altres emocions. O comprens les emocions o els pegues la volta amb altres emocions.

—A la primera trobada Rajoy-Mas era només el pacte fiscal.

—Sí, però això és molt antic. I el 1850 Prim fa un discurs magnífic dient que ja està bé d'explotar Catalunya, que l'únic lloc d'Espanya on funciona encara el dret de *pernada* —en sentit figurat— és Catalunya. Aquí hi ha una falta d'interpretació i d'intel·ligència per part de Madrid. El moviment català és emocional. I per això Mas ha plegat: perquè ha estirat les emocions massa i ja no aguantava més.

—I el president Puigdemont?

—És molt més independentista que Mas i ho és des de l'origen —i aquí m'agradaria esbrinar si el seu independentisme no ve dels carlins. Potser perquè és independentista emocional, veig que després aplica la raó i busca una certa elasticitat, cosa que Mas no podia fer. Puigdemont mateix ja ha dit que la DUI és impossible “perquè no som majoria”. Aquí està la clau. I crec que és un error descomunal de Mariano Rajoy no trucar al Puigdemont —perquè li han deixat aquesta escaleta. I és un error descomunal del rei —no sé qui l'ha aconsellat— no rebre la Carme Forcadell. El Rei ha de navegar amb això. Al final, l'única raó de la monarquia a Espanya és la unitat de tots els pobles. Si no, la monarquia no serveix per a res.

—Quina era la vostra opció per Catalunya?

—A la Constitució hi ha el concepte de nacionalitat i, per tant, el problema el pots resoldre sense modificar la Constitució. Si ara vols fer un tracte amb Catalunya no has ni de tocar la Constitució; simplement has de fer una disposició addicional, com defensava Herrero y Rodríguez de Miñón, i dir que Catalunya, per la seva història, cultura i tal té consideració de nació, derivada del concepte de nacionalitat que apareix en l'Article II. No has de fer res més. Però als caps brillants de Madrid no se'ls acut això. Per què? Perquè els molesta el concepte de nació. Però és que Castella no és una nació? Que no és una nació-

Les prioritats del Govern Puigdemont

nalitat? Si no reconeixes la nació de Catalunya, et distorsiona la unitat. Alemanya té el *land* de Baviera que està confederat i no hi ha cap problema. Aquí hi ha una mena de *vendetta* històrica dels castellans de “nosaltres hem guanyat i vosaltres heu perdut”. I això és el desastre total. Mariano no trenca aquest cordó umbilical i Aznar el reforça. Així no hi ha res a fer. No hi ha diàlegs ni ponts.

—Vostè coneix bé el president de la Generalitat Valenciana, Ximo Puig. Ell ha afirmat que l'única forma de resoldre el problema català és tornar a l'Estatut de 2006.

—Ximo està en un equilibri complex a València. Ximo té, com tots els morellans, una formació molt catalana. I té una percepció de l'avinentesa amb Catalunya. Però a València hi ha unes resistències atàviques que són irracionals. Jo no dic que tots pensin com Eliseu Climent però, vaja, entre això i estar a la contra de tot el que sigui català, ho trobo lamentable. Estic segur que Ximo busca una avinentesa amb Catalunya perquè entén que és un element enriquidor de Catalunya en allò cultural, lingüístic... i en allò econòmic! Que això moltes vegades s'oblida. El primer client de Catalunya és València i el primer client de València és Catalunya. Això és una raó matrimonial quasi definitiva en una economia moderna. Ximo és molt conscient d'això i farà el possible perquè Madrid entengui Catalunya. Però a València hi ha un problema econòmic i moral. La moral valenciana està molt baixa. I a més ha perdut tot el seu sistema financer. Però una vegada més el món financer valencià ha trobat un interlocutor intel·ligent que l'entén, que es diu Isidre Fainé i la Caixa. I la Caixa està bolcada amb València. No és que catalanitzen el món financer valencià; és que la germanor catalana amb el món financer, que s'ha quedat orfe, vol ajudar i secundar els valencians. ●

L'executiu postautonòmic i preconstitucional s'haurà de centrar en la creació d'estructures d'Estat i en el màxim aprofitament de dues eines que 'estrena' el departament de Raül Romeva: Afers Exteriors i Transparència.

Reportatge d'Àlex Milian

La singularitat d'aquesta legislatura —anunciada pel Govern com a excepcional per la missió principal de preparar la legislatura constituent d'un nou Estat— i la reordenació de diverses competències per part del Govern marquen les prioritats més destacades d'un executiu que encara s'està presentant. Les prioritats s'han deduït, doncs, dels dos discursos del nou president de la Generalitat de Catalunya, Carles Puigdemont, del programa de Junts pel Sí i dels acords amb la CUP, sobretot de

la Proposta d'acord cap a la independència (Pla de xoc).

Les estructures d'Estat que s'havien anunciat per a aquesta etapa de transició són un dels grups de mesures teòricament prioritàries en l'acció de Govern del nou executiu. La justícia podria intentar aturar alguna d'aquestes decisions en virtut de la suspensió, per part del TC, de la declaració de desconexió aprovada al Parlament el 20 de novembre de 2015. Però aquella declaració també es declarava rebel a les institucions de l'Estat que intentessin retallar la →

El president Carles Puigdemont amb dos dels consellers amb responsabilitats sobre àrees més àmplies: Oriol Junqueras, sobre els departaments econòmics, i Neus Munté, sobre els d'afers socials.